

Т.В. ШИДЛОВСЬКА, Д.І. ЗАБОЛОТНИЙ, Т.А. ШИДЛОВСЬКА

“СЕНСОНЕВРАЛЬНА ПРИГЛУХУВАТІСТЬ”. -

Київ: Логос, 2006. – 779 с.

Сенсоневральна приглухуватість (СНП) є одним з найбільш поширених захворювань ЛОР-органів. І не дивлячись на численні публікації, присвячені проблемі СНП, до цього часу залишаються суперечливими і недостатньо висвітленими питання як її діагностики, так і, особливо, лікування. Однак вітчизняні та зарубіжні дослідники сходяться на тому, що лікувати хворих з СНП важко, а ефективність такої терапії залишається непереконливою. Зважаючи на те, що підтримання нормальної слухової функції необхідне в сучасному суспільстві як для реалізації професійної діяльності, так і для здійснення соціально-комунікативних зв'язків і що при СНП відмічається високий відсоток інвалідизуючих порушень (зокрема професійної приглухуватості та глухоти) в працездатному віці, проблема пошуку нових шляхів ранньої діагностики, ефективного лікування та профілактики сенсоневральної приглухуватості має не тільки медичне, але і соціально-економічне значення.

Тому публікація Т.В. Шидловською, Д.І. Заболотним, Т.А. Шидловською фундаментальної узагальнюючої монографії, присвяченої цій надзвичайно важливій проблемі, є непересічною подією в оториноларингології. Враховуючи позитивний досвід вітчизняних і зарубіжних дослідників, автори висвітлюють результати своїх власних оригінальних досліджень, яким вони присвятили понад 40 років і досягли значних успіхів.

На відміну від даної монографії, автори переважної більшості робіт з проблеми СНП не мають такого великого обсягу фундаментальних наукових досліджень та настільки значного досвіду клінічних спостережень. Отриманий нами великий відсоток позитивних результатів лікування базується, здебільшого, на покращанні слухової

функції в області двох-трьох частот за даними тональної порогової аудіометрії. Часто ці дослідники застосовують монотерапію при СНП, надаючи перевагу тому чи іншому препарату. Т.В. Шидловська, Д.І. Заболотний, Т.А. Шидловська переконливо обґрунтовують доцільність комплексного підходу до діагностики і лікування сенсоневральних порушень слуху.

Вражає обсяг виконаної авторами монографії роботи з джерелами літератури з питань етіології і патогенезу СНП, запропонованих методів її діагностики та лікування. Поряд з цим, в монографії наведено колосальний масив власних досліджень, які ґрунтуються на багаторічних клінічних спостереженнях із застосуванням цілої назки інструментальних методик, зокрема тональної, мовної та надпорогової аудіометрії, акустичної імпедансометрії, реєстрації коротколатентних (стовбуромозкових) та довголатентних (коркових) слухових викликаних потенціалів (КСВП та ДСВП), електроенцефалографії (ЕЕГ), реоенцефалографії (РЕГ), електрокардіографії (ЕКГ). При необхідності коло застосованих методик розширювалось за рахунок УЗДГ судин голови та шиї, МРТ головного мозку, консультацій спеціалістів та ін. Автори провели глибокий науковий аналіз результатів обстеження хворих з СНП та узагальнення отриманих даних. Все це дозволило Т.В. Шидловській, Д.І. Заболотному, Т.А. Шидловській сформулювати власну нову концепцію щодо розуміння СНП як поліетіологічного захворювання зі складним патогенезом та багатокомпонентною клінічною картиною, яка охоплює прояви порушень не лише з боку структур власне слухового аналізатора, але і екстрауральних. Автори розробили новий комплексний підхід до лікування хворих з СНП з урахуванням як ауральних

порушень в різних відділах слухового аналізатора, так і екстраауральних розладів функціонального стану головного мозку, церебральної гемодинаміки та серцево-судинної системи.

Вони представили алгоритм діагностики ауральних і екстраауральних порушень при СНП з використанням сучасних методів дослідження, не забуваючи, однак, і давно відомих надійних методів отримання діагностичної інформації. При визначенні стану слухової системи застосовувалось дослідження “живою” мовою, тобто відмічалась відстань, на якій хворий сприймає шепітну і розмовну мову, проводились камертональні дослідження, вивчались пороги слуху на тони в області конвенціонального (0,125-8 кГц) та розширеного (9-16,5 кГц) діапазону частот, проги 50% розбірливості тесту числівників за Є.М. Харшаком та 100% розбірливості мовного тесту Г.І. Грінберга, Л.Р. Зіндера, пороги диференціації по інтенсивності за методом Люшера. Особливого значення автори надають дослідженню слухової функції в розширеному діапазоні частот, оскільки воно дозволяє виявити порушення слухової функції в ранні строки, що, в свою чергу, сприяє якомога більш ранньому проведенню лікування і отриманню, відповідно, більш вираженого позитивного результату терапії хворих з СНП.

Автори дали вичерпну характеристику стану центральних відділів слухового аналізатора (стовбуромозкових і коркових) за даними сучасних об'єктивних електрофізіологічних методів дослідження – реєстрації слухових викликаних потенціалів (КСВП та ДСВП). Вони надають особливого значення оцінці стану саме центральних відділів слухового аналізатора при СНП, на відміну від більшості інших дослідників, вважаючи, що саме їх порушення в значній мірі обумовлюють характерну клінічну картину, тяжкість перебігу та прогноз захворювання, а також визначають характер лікувальних заходів.

Автори монографії вперше представили вичерпну кількісну характеристику стану різних відділів слухового аналізатора при СНП судинного, шумового та радіаційного генезу і провели порівняльний аналіз отриманих даних.

В цій роботі вперше показано діагностичне значення амплітуди АРВМ за даними акустичної імпедансометрії у визначенні стану стовбуромозкових структур слухового аналізатора при СНП різного генезу.

За результатами власних досліджень в монографії описана детальна характеристика стану мозкового кровообігу, виходячи з якісних та кількісних показників реоенцефалографії при СНП різного генезу, та проведено їх порівняльний аналіз. Підкреслена неабияка роль врахування виявлених показників при проведенні лікувально-профілактичних заходів при СНП.

Детальну характеристику автори дали і функціональному стану ЦНС за результатами власних досліджень біоелектричної активності головного мозку по показникам ЕЕГ у хворих з СНП різного генезу. В монографії представлена порівняльна характеристика виявлених порушень у стані біоелектричної активності головного мозку при різних формах СНП та показана велика роль врахування таких змін при визначенні лікування.

На основі аналізу результатів власних спостережень автори монографії запропонували новий підхід до лікування при СНП різного генезу. Вони глибоко переконані і запевняють в цьому читача, що монотерапія при СНП недоцільна, позитивного ефекту можна досягти лише з використанням комплексного підходу з урахуванням багатьох факторів. Автори зупиняються детально на тих основних факторах, на які необхідно звернути увагу при визначенні лікувальної тактики при СНП, і пропонують новий комплексний підхід до лікування таких хворих. Насамперед детально описані ауральні і екстраауральні зміни при СНП та шляхи їх корекції. Автори вважають, що при проведенні терапії слід враховувати як стан різних відділів слухового аналізатора, так і стан кровообігу у каротидному та вертебрально-базиллярному басейні за даними РЕГ та УЗДГ, біоелектричної активності головного мозку за даними ЕЕГ та стан серцево-судинної системи (зокрема, показники АТ і серцевої діяльності). Нами обґрунтовано застосування тих чи інших груп препаратів при СНП. Такий підхід є новим, оригінальним і дозволив авторам отримати значно

більш вагомі та ефективніші результати лікування при СНП різного генезу, ніж відомі раніше.

Цілий розділ автори монографії присвятили профілактиці СНП різного генезу. В цьому розділі наведені заходи по профілактиці СНП як власної розробки, так і запропоновані іншими дослідниками.

Монографія добре ілюстрована аудіограмами реальних хворих до і після лікування, діаграмами і таблицями, в яких відображено результати проведених численних інструментальних досліджень та їх аналізу.

Характеризуючи монографію Т.В. Шидловської, Д.І. Заболотного, Т.А. Шид-

ловської “Сенсоневральна приглухуватість” в цілому, хочу відмітити, що це фундаментальна наукова праця, в якій продемонстровано новий підхід до діагностики, лікування та профілактики СНП різного генезу, котрий базується на результатах власних ґрунтовних досліджень та аналізі даних літератури. На моє переконання, такого підходу немає ні в Україні, ні за її межами. Монографія корисна як для науковців у галузі оториноларингології, отоневрології та нейрофізіології, так і для практичних ЛОР-лікарів і, безумовно, сприяє вирішенню складної проблеми діагностики, лікування і профілактики сенсоневральної приглухуватості.

*Завідувач кафедри отоларингології Національного медичного
Університету ім. О.О. Богомольця – Засл. діяч науки і техніки України,
проф. Ю.В.МІТІН*